

Podcast Amsterdamse Handelsgeest - Van de Gouden Eeuw tot Nu

➤ Aflevering 6: De Wisselbank en het ontstaan van ons financiële systeem

In deze aflevering van *Amsterdamse Handelsgeest* duiken we in het ontstaan van het moderne financiële systeem. Centraal staat de Amsterdamse Wisselbank: een revolutionaire instelling die in 1609 werd opgericht en wereldwijd navolging kreeg. Wat maakte deze bank zo bijzonder? En welke lessen kunnen we vandaag de dag nog trekken uit de manier waarop Amsterdam toen haar financiële huishouding organiseerde? Host Hidde Bruinsma spreekt met econoom Marius van Nieuwkerk en banking & finance-specialist Charles Destrée over de parallellen tussen toen en nu – van tulpenmanie tot cryptobubbel.

Hidde Bruinsma: Marius, de Wisselbank werd opgericht in 1609. Waarom was dat zo'n belangrijk moment?

Marius van Nieuwkerk: De Wisselbank was eigenlijk de eerste stabiele bank waar mensen veilig hun geld konden stallen. Er waren in die tijd honderden verschillende munten in omloop – alleen al in Amsterdam zo'n 371 zilveren en 505 gouden munten. De Wisselbank bracht daar rust, reinheid en regelmaat in. Het zorgde voor vertrouwen in het systeem, wat cruciaal was in een open handelsstad als Amsterdam.

Charles Destrée: En het toezicht op die bank was toen al goed geregeld. Het was een stadsbank, onder toezicht van het Amsterdamse stadsbestuur. Dat zorgde voor vertrouwen – iets wat ook nu nog essentieel is in de financiële wereld.

De Amsterdamse Wisselbank was gevestigd in het stadhuis.

Hidde Bruinsma: Interessant. Wat was de rol van de Wisselbank tijdens de tulpenmanie?

Marius van Nieuwkerk: Dat is een mooi voorbeeld van een economische bubbel. Rond 1630 waren tulpen extreem populair en de prijzen stegen tot ongekende hoogte – drie bollen van de Semper Augustus konden net zo duur zijn als een Amsterdams grachtenpand. Die transacties liepen deels via de Wisselbank, maar het bleef beperkt tot mensen die het zich konden permitteren. De economie stortte er niet van in.

Charles Destrée: Wat belangrijk is, is dat de Wisselbank die bubbel overleefde. Zelfs in het rampjaar 1672, toen het land letterlijk en figuurlijk op instorten stond, bleef de bank rimpelloos uitbetalen. Dat zorgde voor vertrouwen, en dat is ook nu nog het fundament onder elke bank.

**"De Wisselbank bracht daar
rust, reinheid en regelmaat in."**

Hidde Bruinsma: Charles, wat is vandaag de dag de rol van centrale banken, vergeleken met die van de Wisselbank?

Charles Destrée: Heel vergelijkbaar eigenlijk. Centrale banken als de ECB en DNB zorgen voor toezicht, stabiliteit en vertrouwen. Ze kijken of commerciële banken hun zaken op orde hebben. Na de financiële crisis van 2008 is daar ook veel Europese regelgeving bij gekomen. Banken moeten nu zogeheten herstel- en afwikkelingsplannen klaar hebben liggen, zodat ze gecontroleerd kunnen omvallen zonder belastinggeld.

Hidde Bruinsma: Dus de lessen uit het verleden worden echt gebruikt?

Charles Destrée: Absoluut. Neem de overname van Credit Suisse door UBS. Dat was een voorbeeld van hoe een systeembank binnen een weekend werd gered om een domino-effect te voorkomen. Zonder hulp van de belastingbetaler, maar wel onder toezicht van de centrale bank.

Hidde Bruinsma: Marius, hoe kijk jij naar moderne bubbels, zoals bijvoorbeeld cryptovaluta?

Marius van Nieuwkerk: Er zijn duidelijke parallellen met de tulpenmanie. Ook bij crypto is er veel speculatie, weinig transparantie en geen centrale partij die de waarde garandeert. De zogenaamde 'greater fool theory' is daar van toepassing – zolang er iemand is die het nog voor meer wil kopen, blijft het gaan. Maar als de muziek stopt...

Charles Destrée: Gelukkig houden banken zich nog ver van crypto als belegging. En daar zijn regels voor: banken mogen cryptovaluta niet zomaar op hun balans zetten. Dat beschermt het systeem.

Hidde Bruinsma: Uiteindelijk sloot de Wisselbank in 1820 haar deuren. Hoe kwam dat?

Marius van Nieuwkerk: Nederland had toen economisch terrein verloren aan Engeland. De VOC was ingestort, en de Wisselbank bleek in het geheim grote leningen te hebben verstrekt aan de VOC – iets wat niet paste binnen haar mandaat. Toen dat aan het licht kwam, was het vertrouwen weg. Willem I had in Engeland gezien hoe goed de Bank of England functioneerde, en richtte op dat model de Nederlandsche Bank op.

**"Dat zorgde voor vertrouwen,
en dat is ook nu nog het
fundament onder elke bank."**

Hidde Bruinsma: Tot slot: kunnen we zeggen dat veel van ons moderne financiële systeem zijn oorsprong vindt in Amsterdam?

Marius van Nieuwkerk: Zeker. De Wisselbank was een blauwdruk voor moderne centrale banken. Niet voor niets zeiden buitenlandse historici: "In de 17e eeuw leidden alle financiële wegen naar Amsterdam."

Hidde Bruinsma: Daarmee komen we aan het einde van deze aflevering van *Amsterdamse Handelsgeest – Van de Gouden Eeuw tot Nu*. Een podcast van Lexence, ter ere van het 750-jarige bestaan van Amsterdam. Veel dank aan mijn gasten, Marius van Nieuwkerk en Charles Destrée.

Wil je meer weten over andere thema's, zoals de notaris in de Gouden Eeuw of de geschiedenis van het vastgoed in Amsterdam? Volg ons dan en mis geen aflevering.

De sprekers

**Hidde
Bruinsma**

HOST EN PODCASTMAKER

**Charles
Destrée**

ADVOCAAT-PARTNER, BANKING &
FINANCE

**Marius
van Nieuwkerk**

ECONOOM EN AUTEUR VAN O.A. DE
WISSELBANK

Interesse in de
vorige podcasts?

Luister via Spotify